

V poslednjih časih so bili scer nekteri gradovi po Nemcih sozidani in po teh prvotno nemško imenovani, na priliko *Wagensberg Bogenšperk*, *Schneberg Šneperk*, *Thurn am Hart Šrajberski turn* itd., — ali tem imenom je ravno tako očitno na lice pisano, da so jih Slovenci po nemškem popačili, kakor so une Nemci po slovenskem. —

Toliko smo za potrebno spoznali o ti zadevi omeniti, da se prijazno v domačih rečeh pomenimo in „z druženo močjo“ resnico najdemo ali je saj — išemo, ker gotovo le na ti je marljivemu gosp. pisatelju „arkiva“ ležeče.

Ko tedaj še enkrat živo priporočimo lično natisnjeni 1. zvezek vsim domoljubom in verh tega očitno pohvalimo blagi namen, da vsa skupšina tega „arkiva“ je darovana zgodovinski družbi, povabimo vse, ki imajo kakošno v domačo zgodovino spadajočo nabero ali saj za-njo vedó, naj jo prijazno ponudijo gosp. pisatelju, ki v tem težavnem in sila obširnem delu nobenega drugega dobička ne iše, kakor slovstvo domače pomnožiti s pripravami, iz katerih se bo spočela kadaj povestnica domača.

B.

Novičar iz slovanskih krajev.

Od Savinske doline. Š. Ni ravno pametno, za prihranitev nekterih krajcarjev, življenje zanemarati. V sredo, 17. tega mesca, sta dva kmeta Posavinca se namenila bila, od sv. Petra v Sešče, ktera vas prvi vstric leži, med njima pa Savina teče, se peljati. Pa namesto čez bližnji most se peljati — kjer bi se vé da nekoliko krajcarjev mostovine bilo plačati treba — jo z vozam in dvéma konjema vred čez vodo vdarita. Ker je pa tisto dopoldne ravno silna ploha se bila vlila, je Savina nekoliko visoko derla. Pa kmeta ničesar ne porajtata, temoč kar v valovje se podata. Komej da sta do srede reke privozila, vzdigne voda voz, ga prekučne, kmeta popadata v vodo, konja začneta plavati, ter priplavata srečno k bregu; kmetiča pa sta žalostno smert v vodi storila.

Iz Notranjskiga. Že smo šolsko leto nastopili, in večidel — kar se Notranjcu v čast spoznati mora — obilo ukaželjne mladine med neprecenljive stene šolskih sôb privabili. Učeniki, po dvamesečnim počitku okrepčani, bodo z novo močjo dela se lotili in ga narberže tako slavno doversili, ko preteklo leto. Če se pa tudi od učnikov naše strani nar boljiga vspeha nadjamo, le vender ne moremo opustiti, jih opomniti, da dober odgojitelj in učenik biti, je „ars artium“; in ker so ravno v zadevah učenitva nar bolj razkrojene mnenja, da edin to, drugi kaj družiga svetje, in ker le vender več glav več zná kot ena, zatorej bo pač dobro, da si učeniki v to segajoče knjige in časnike pripravijo, ker vedno učiti se je slednemu za potrebo. Ko to pišemo, se nam milo stori, slišati, kako se o ti reči po naši deželi še velika mlačnost razodeva. Koliko je tega, kar je vse hrepenelo saj po enim v slovensini pisanim detovodskim časniku; zdaj ga imamo — ljubiga „šolskiga prijatla“ — njega pa le vender tako malo iztisov v našo kronovino dohaja. Je li to ukaželjnost, je mar rodoljubje? smo morebit že na verhu popolnosti? Kdo zamore tajiti, da „šolski prijatelj“, desiravno tako malo naročnikov šteje, le vender toliko koristnih in lepih sestavkov donáša; zatorej šola, v ktero saj en iztis tega časnika ne dohaja, pač malo veljá in živo kaže, da pač malo napreduje. Zatorej blagi bratje, učeniki krajnske kronovine! zbudite se in išite si naukov, ker se vam ponujajo, naročite si prihodnje leto „šolskega prijatla“ in gotovo vas zavolj 2 fl. ne bo glava bolela; podpi-

rajte milo početje, berite ta koristen list radi, in dajte ga večkrat svoji ljubi mladini na dom. H.

Iz Ljubljane. Po odhodu slavnoznanega gosp. Freyer-a v Terst je bil od deželnih stanov novoizvoljeni varh Krajnskega muzeja gosp. Karl Dežman, začasni učenik fizike in kmetijstva na višjih šolah Ljublj. gimnazia, preteklo saboto za novo službo v prisego vzet. Iz serca privošimo takega izverstnega naravoslovca in naravoljubitelja temu velikovažnemu domačemu inštitutu, veselo nadjajoči se, da, kar je do sedaj le lepa zaloga bila, bo prihodnjič tudi koristna učilnica postala. Ker gosp. Dežman poleg nove službe prihodnje menda ne bo mogel več učenik fizike biti, bo ta úk prevzel drug gosp. učenik; kaj pa bo z úkom kmetijstva? Zlo bi žalovali, ako bi jenjal, in to tolikanj bolj, ker imamo v domovini moža, ki je s svojim spisom „umno kmetovanje“, ki ga bo kmalo doversil, slavno dokazal, da je vés vés pripraven za učenika teoretičnega in pratičnega kmetijstva, ako bi ga visoka vlada na to mesto poklicati blagovolila in bi on pri volji bil se v prid domovini temu poklicu vdati. Da bi se pač te iskrene želje uslišale! Saj je vert kmetijske družbe tudi lep pripomoček za učenje djanskega kmetijstva, kakoršnega nimajo povsod. — Deržava je od žl. gosp. Andrioli-ta Kacenberške fužine poleg Kamnika kupila (slišali smo za 65.000 fl.) in bo ondi veliko cesarsko fabriko za smodník (Pulverfabrik) napravila. — Te dni bojo poskusili na Ljublj. gradu nov zvon, svetilke in bandera, ki bojo prihodnjič — namesti strela — znamenja ognja podnevu in ponoči.

Novičar iz mnogih krajev.

Zavolj orodja in streliva je prišel 24. dan p. m. cesarski patent na dan, v katerim je povedano: ktero orodje in strelivo je prepovedano, ktero pripušeno, kdo ga smé delati, prodajati in imeti, kdaj se zamore sploh prepovedati itd., tudi so kazni določene zoper tiste, ki prepovedano orodje in strelivo izdelujejo, ali ki ga zoper prepoved imajo; štejejo se pa k pripovedanemu orodju: bodec, štilet in štiletu podobni noži, trirezni meči, tromboni, žepne pištolje, ki so krajši kot 7 pavcov, sapopuške (Windbüchsen) vsake sorte, ročni in stekleni granati, petarde in požarne rakete, v palici skrite puške ali taki meči itd. — Ministerstvo pravosodja je določilo, če bi po kazenskih razsodbah kdo ne mogel kazni v denarji plačati, naj se za vsacih 5 fl. en dan zapretja pobota, za manj kot 5 fl. pa 12 ur. — Kardinalu Schwarzenbergu je izročeno vodstvo tistih del, ki zadevajo prenarodbo samostanov (kloštrov) v našim cesarstvu. — Knez Černogorski, ki se misli oženiti s serbsko knezinjo, se imenuje „Danilo I. knez Černogorski“. — Kakor je razposlal grof Chambord zoper Napoleona oporno pa mirno pismo po Francoskim, sta razposlala tudi dva odbora iz dežele pregnanih Francozov, ki na Angleškem prebivajo, grozno kervoločni pismi zoper njega; Napoleon je ukazal vse tri pisma v vladnim časniku natisniti dati, da naj o njih ljudstvo samo sodi. 1. decembra se bo Francoska armada za 30.000 vojakov pomanjšala; ostalo je bo 370.000 na nogah. — Ko je vojvoda Wellington v Londonu na mertvaškim odru ležal, je vrelo toliko ljudstva k njemu, da so en dan clo 2 človeka pohodili. 18. t. m. je bil slovesni pokop; vse vlade so poslale namestnike svoje h pogrebu, samo austrianska ne, ker je razžaljena zavolj zasramovanja, ki se je zgodilo lani austr. generalu Haynau-u, brez da bi bila angleška vlada zasramovavce spodobno kaznovala.